

Podcastin nykytila ja tulevaisuus Suomessa

Erkki Mervaala

Tiivistelmä.

Podcast on joko ääni- tai videotiedosto, jonka voi tilata oman syötteensä kautta tilauslaitteeseen. Tutkielmassa tarkastellaan podcastingin nykytilaa ja tulevaisuutta Suomen näkökulmasta. Tarkoituksena on selvittää, onko kyseiselle mediaformaatile kysyntää ja, jos on, kuinka sitä voitaisiin hyödyntää jatkossa esimerkiksi yliopistosektorilla.

Avainsanat ja -sanonnat: podcasting, sosiaalinen media, m-oppiminen.

CR-luokat: H.5.1, K.3.1

1. Johdanto

Podcastilla tarkoitetaan joko ääni- tai videotallennetta, joka jaetaan internetin välityksellä tilattavien ja päivitettävien RSS- tai Atom-syötteiden kautta. Kyseessä on siis ohjelmasarja, jota sen julkaisija päivittää tietyin väliajoin. Syötteen päivittämisen jälkeen ohjelman tilaaja saa (usein automaattisesti) ohjelman uuden osan tai jakson ladattua suoraan tilausohjelmaansa. Tästä tilausohjelmasta tilaajan on mahdollista siirtää kyseinen jakso esimerkiksi mp3-soittimeensa. Suosittuja podcast-syötteiden tilausohjelmia ovat muun muassa iTunes, Winamp sekä Amarok.

Lähtökohtaisesti voidaan ajatella, että tietokone on hyvin merkittävässä osassa syötteen tilaamista ja tiedostojen vastaanottamista, mutta viimeaikaisen mobiililaitteiden kehityksen vuoksi ohjelman siirtäminen suoraan internetistä kannettavalle laitteelle on jo ollut mahdollista sangen pitkään. iPhonella ohjelmia voi ladata suoraan iTunes Storesta, ja esimerkiksi Nokian Symbian-sarjan puhelimille on oma podcast-sovelluksensa.

Podcastingin historia voidaan jäljittää jopa 1990-luvun lopulle, josta lähtien on ollut olemassa käytännössä podcastin kriteerit täyttäviä ohjelmia. Tuolloin kehitettiin kaksi podcastien kannalta merkittävää formaattia: mp3-ääniformaatti ja podcasteissa hyödynnettävä RSS eli Real Simple Syndication -syötemuoto [Podcastfaq.com, 2011]. Podcasting alkoi saavuttaa suuren yleisön suosiota vuonna 2004, jolloin nimike myös vakiintui. Maininnan arvoisia alan pioneereja ovat Adam Curry ja Ron Bloom. Curry on yksi podcastin jakeluformaatin kehittäjistä. Hän keksi kirjoittaa RSS-koodiin audioliitteiden julkaisemi-

sen ja imuroimisen automatisoinnin mahdollistavan osan, mikä oli hyvin merkittävää ilmiön kannalta [Aalto, 2005a]. Entisenä Music Televisionin VJ:nä hän myös toi podcasteille julkisuutta [Newitz, 2005]. Vuoden 2004 lopulla Curry perusti Ron Bloomin kanssa Podshown [Arrington, 2005], nykyisin Meviona tunnetun internet-viihdeverkoston, joka pitää sisällään muun muassa podcast-jakeluverkoston, podcast-hakemiston ja Podsafe Music Networkin, joka tarjoaa tuhansia Creative Commons -lisensoituja musiikkikappaleita, joita voidaan käyttää vapaasti podcasteissa [PR Newswire, 2005].

Podcasteja voidaan pitää toisen suosituksen viestinnän ilmiön, blogien, sisar-tuotteena [Morris et al., 2008]. Podcasting yhdistää blogien välittömän tiedon jakamisen ääneen ja videoon luoden siitä globaalisti internetin välityksellä saatavilla olevan radio- tai televisio-ohjelman kaltaisen tuotteen. Periaatteessa kuka tahansa voi tehdä podcasteja kotonaan, sillä siihen tarvitaan vain tietokone, mikrofoni ja nauhoitusohjelma. Tämän vuoksi harrastaja- ja muut niin sanotut indie-podcastit ovat olleet hyvin merkittävä tekijä globaalin podcast-rintaman osalta kaupallisten ohjelmien rinnalla. Tästä johtuen myös saatavilla olevien podcastien kirjo on kasvanut hyvin laajaksi sekä aihepiirien että julkaisukielen suhteen.

Ammattimaisesti podcasteja tuottavia tahoja ovat muun muassa lukuisat televisio- ja radioyhtiöt sekä esimerkiksi jotkut yliopistot. Vaikka lähtökohtaisesti podcastia voidaan pitää ilmaisena formaattina, eräät kaupalliset tahot jakavat ohjelmiaan maksua vastaan. Esimerkiksi New York Timesin vuotuinen tilaus podcast-muodossa on saatavilla hintaan \$69.95 Audible.com-äänikirjakaupasta [Audible.com, 2011]. Indie-puolelta löytyy muutama niin sanottu menestystarina, jolloin ohjelma on noussut valtavirran suosioon. Näistä hyvänä esimerkkinä toimii vuonna 2005 perustettu TWiT-verkosto, joka tarjoaa erilaisia ohjelmia teknologiaan liittyen. Verkosto on syntynyt alunperin Leo Laporten vetämän This Week in Tech -ohjelman ympärille .

Applen iTunes Store on myös maailman suurimpia podcast-hakemistoja, ja se tarjoaa tuhansia eri ohjelmia helposti ladattaviksi. Yksinkertaisen jakeluformaatin vuoksi vähemmän virallisilta sivustoilta on mahdollista löytää myös tekijänoikeudellisesta näkökulmasta arvelluttavaa sisältöä podcast-muodossa. Esimerkiksi eräiden yhtyeiden keikkojen bootleg-tallenteita on jaettu vähemmän mainostetusti podcasteina. Nämä ohjelmat eivät tietenkään ole löydettävissä virallisten podcast-hakemistojen kautta.

Sanana "podcasting" on yleisesti otaksuttu olevan yhdistelmä sanoista iPod ja broadcasting [Säävuori, 2005], mutta se on samalla harhaanjohtava. Vaikka alunperin Applen iPod oli suuressa osassa podcastin syntyä suosittuna mp3-soittimena, se ei missään vaiheessa ole ollut ainoa soitin, jolla podcasteja

on voinut kuunnella. Podcast-hakemiston podcast.netin perustajaa Dannie Gergoia pidetään yleisesti sanan yhdistämisestä podcastina tuntemaamme tuotteeseen [Morris et al., 2008]. Gergoien mukaan iPodilla ei ollut mitään tekemistä sanan käyttämiseen. Nyttemmin yleisemmin hyväksyttyjä akronyymin selityksiä ovat *"Portable On-Demand casting"* sekä *"Programming On-Demand casting"*. "On demand" tarkoittaa tässä tapauksessa "saatavilla silloin, kun haluaa".

Ero tavanomaiseen nettiradioon on siinä, että ohjelmat ovat ladattavia internetistä omalle koneelle, eikä niiden varsinaiseen kuunteluun tarvita internet yhteyttä, kun taas perinteinen nettiradio nojaa streamaukseen. Streamaus eli suoratoisto on tekniikka, jossa videota tai audiota toistetaan suoraan sitä mukaan, kun sitä ladataan. Materiaalia ei siis tallenneta muistiin kokonaan, vaan sitä puskuroidaan. Puskurin tultua täyteen voidaan alkaa materiaalin toisto. Tästä syystä hitailla internetyhteyksillä lataamisen keskeytyminen tai hidastuminen keskeyttää myös toistamisen sen päästyä viimeiseen ladattuun kohtaan asti. Streamattava materiaali voi olla joko suorasta lähetyksestä generoitu tai valmiista tiedostosta tehty lähetys [AfterDawn.com, 2011]. Ladattavia podcasteja voidaankin kutsua "lähetysajattomaksi radioksi".

Podcast on lyönyt läpi muualla maailmassa, mutta Suomessa sen suosio on jäänyt suhteessa varsin vähäiseksi. Miksi näin on? Voitaisiinko podcast-formaattia hyödyntää jatkossa paremmin, esimerkiksi yliopisto-opintojen apuvälineenä? Suomessa hyvin edustettu teknologiaosaaminen ja sen kulutus mahdollistaa podcastien käyttämisen jokaiselle, jolla on tietokone ja internet-yhteys. Se on mobiili tiedostomuoto, jota voi kuunnella niin iPodilla kuin (äly)puhelimellakin.

2. Podcasting Suomessa

Tässä luvussa käsittelen podcastingin historiaa rinnakkain sekä ammatilliselta että harrastajapuolelta. Lisäksi käsittelen podcastingin suosiota ja mahdollisia uusia käyttötapoja suomalaisessa viestintäympäristössä. Luvussa käyn läpi myös tutkielmaa varten tekemäni haastattelut, joissa suomalaisesta podcastaamisesta kertoivat YLEn internetin strategiapäällikkö Tuija Aalto sekä myös YLEn toimittajana työskennellyt, yli 1000 ohjelmaa tehnyt indie-podcastaja Henrik Anttonen.

2.1. Podcastingin historiaa Suomessa

Suomen ensimmäinen podcast oli vuoden 2005 toukokuussa ensimmäisen ohjelmansa tehnyt FcLate Netradio [FcLate, 2005], jota jatkui vuoteen 2007 asti. Tuolloin aloitti myös Naurispaja, joka on Suomen vanhin yhä jatkuva harrastaja-podcast [Naurispaja, 2005]. YLE aloitti omat podcast-kokeilunsa syyskuun alussa 2005 [Kotilainen, 2005], jonka jälkeen myös moni kaupallinen radiokanava aloitti oman podcast-toimintansa [Aalto, 2005b].

Tiedustelin haastattelussani YLE:n internetin strategiapäällikkö Tuija Aaltoa podcast-formaatin käyttöönottamisesta YLElle [Aalto, 2011]. Aalto muistelee Wiredin vuonna 2005 julkaistun artikkelin ”Podcasting Killed the Radio Star” olleen omien sanojensa mukaan ”alkulaukaus” projektille. Jutussa käsitellään silloin vielä julkaisua odottavan maailman ensimmäisen kokonaan podcast-sisällöstä koostuvan radioyhtiö Infinityn radiokanava KYOURadion toimintaperiaatteita [Jardin, 2005].

Aalto oli radion uusien palvelujen kehityspäällikkö YLE:n silloisella radio-toimialalla ja kiinnostui uudesta palvelumahdollisuudesta: ”Blogit ja podcastit käynnistyivät radiotoimialalta käsin. Silloin ei ollut yhtiöyhtenäisiä uusia palveluja vielä, vaan TV:n uudet palvelut-yksikköä veti tahollaan Jari Lahti. Podcastit piti julkaista manuaalisesti – kesti kaksi vuotta, että saatiin podcast-julkaisu vakiinnutettua radion julkaisujärjestelmiin.”. Podcast-kokeilun alkuvaiheen aikana julkaistuista uutisista ja Aallon omista blogikirjoituksista päätellen alku oli hyvinkin myönteinen: ”Palvelusta on tullut kovasti kiitosta ja ehdotuksia uusiksi jakeluun halutuiksi ohjelmiksi satelee kanaville” [Aalto, 2005c].

Varhaisista ei-kaupallisista ohjelmista maininnan arvoisia ovat myös vuonna 2006 alkaneet Hessu Järvisen juontama Hessun kahvila [Järvinen 2006] sekä Suomen ensimmäinen päivittäin ilmestyvä Henrik Anttosen podcast Pod-Päivä [Podcasthakemisto, 2011]. Vuonna 2007 aukesi Ville Säävuoren kehittämä ja hänen kanssaan Anttosen ylläpitämä Podcasthakemisto, joka listaa suomalaisia ja suomenkielisiä podcasteja [Podcasthakemisto 2011]. Haastattellessani Henrik Anttosta hän kuvailee podcast-yhteisöä sen ensi vuosina tiiviisti yhteen nivottuna pienenä porukkana. Sen jäsenet tapasivat toisiaan, auttoivat toisiaan ohjelmissa ja kuuntelivat toistensa ohjelmia.

Anttonen perusti myös Suomen ensimmäisen podcast-verkoston Radio Koskisuomi, joka pyörii nykymuodossaan nimellä Podcastit.tv. Sen suosituin ohjelma Puhujainkulma on viikoittainen paneelikeskustelupodcast teknologia-aiheisista uutisista, joka alunperin alkoi Hessun kahvilan sivutuotteena ja kasvoi omaksi ohjelmakseen [Puhujainkulma, 2011]. Suomalaisista indie-podcasteista ja Teosto-maksuttomasta musiikista koostuva ja ohjelmien mu-

kaan päivittyvä soittolista pyörii Hessu Järvisen ylläpitämällä Striimi.net-internet-radiokanavalla, jonne on myös mahdollista tehdä live-ohjelmaa [Järvinen, 2009].

YLEn podcast-kokeilu päättyi kesällä 2007, kun YLEn podcast-palvelut siirtyivät osaksi vakiintunutta nettiradiotarjontaa YLE Areenassa [Aalto, 2007a]. Toukokuussa 2007 Yleisradio aloitti sen ensimmäisen podcast-tuotannon Pop-Talkin [Aalto, 2007b]. Tuohon asti jokainen YLEn podcast oli ollut radiosta tai televisiosta kuultujen ohjelmien versiointea. Tämä oli ensimmäinen varta vasten podcast-julkaisua varten luotu ohjelma. Viikoittainen ohjelma käsitteli musiikkia ja sen oheisilmiöitä Yleisradion populaarimusiikin johtohenkiöiden Pekka Laineen ja Jukka Haarman sekä vaihtuvien vieraiden kanssa. Ohjelmaa juonsi tuolloin YLEllä työskennellyt Henrik Anttonen. Ohjelma jäi tauolle vuoden 2008 lopussa, jolloin myös YLE jätti jatkamatta Anttonen työsopimusta. Myöhemmin ohjelmaa jatkettiin ilman Anttosta.

Radiokanavat ovat lisänneet podcastiensa määrää tasaiseen tahtiin, ja suurin osa YLEn radiossa kuultavista puheohjelmista on saatavilla podcast-muodossa. Vaikka pääsääntöisesti ohjelmat eivät pidä sisällä tekijänoikeussuojattua sisältöä, kuten musiikkia, on YLE aloittanut vuoden 2009 marraskuussa julkaista musiikkia sisältäviä radio-ohjelmia podcasteina yhteistyössä muun muassa Gramexin ja Teoston sekä muiden esitysoikeudenhaltijoiden kanssa [Aalto, 2009]. Sopimuksen neuvotteli silloinen YLE Visionin johtaja Ville Vilen [Aalto, 2011]. Esimerkiksi ohjelmasarja Sadan vuoden syke oli saatavilla podcast-muodossa, ja käsitellessään populaarimusiikin historiaa piti se sisällään myös paljon tekijänoikeussuojattua musiikkia [yle.fi/satunmaa, 2009].

Tämän lisäksi esimerkiksi joitakin YLEn tuottamia televisiosarjoja on saatavilla videopodcast-muodossa, kuten esimerkiksi animaationsarja Pasilaa. Kaupallisia videopodcasteja Suomessa alkoi ensimmäisenä tuottamaan Stara.fi-verkkolehti mainostajanaan Hartwall Jaffa vuonna 2008 [Stara.fi, 2008]. Tampereen teknillinen yliopisto teki kokeiluja joidenkin luentosarjojen toteuttamisesta videopodcasteina keväällä 2007 [Multisilta, 2008].

YLEn kannalta YLE Areenan ja podcastien yhteys on selvä. Areenalta on mahdollisuus katsoa ohjelmia suoran eli liveseurannan lisäksi ”on-demand” -muodossa eli silloin kun haluaa. Podcast-muoto mahdollistaa ohjelmien lataamisen kotikoneelleen ja niiden toistamisen YLE Areenan sivuston ulkopuolella.

2.2. Podcastingin suosio Suomessa

Podcastin suosio kasvaa maailmalla jatkuvasti. Viestintä- ja markkinointitutkimusyritys eMarketerin mukaan vuoteen 2013 mennessä seitsemäntoista prosenttia yhdysvaltalaisista internetin käyttäjistä (37.6 miljoonaa ihmistä) lataa ainakin yhden podcastin kuukaudessa [Adweek, 2009]. Vuoden 2005 lopulla Stara.fin perustaja Jonas Träskbäck arvioi MTV3:n viihdeuutisille, että ”muutaman vuoden kuluttua Suomessakin olisi tarjolla 300-400 suomenkielistä podcastia” [Aalto, 2005c]. Vaikka vuoteen 2011 mennessä tarjonta onkin yltänyt tuolle tasolle, on formaatin suosio Suomessa ollut suhteessa varsin vähäistä.

Helsingin yliopiston viiden yksikön verkkosivuilla käyttäjille tehdyssä kyselyssä kartoitettiin käyttäjien podcasteihin liittyviä tarpeita. Yhtenä kysymyksenä oli, kiinnostaako käyttäjiä (vastaajia 586) saada tietoa verkkosivuilta blogeina, videoina, podcasteina, uutiskirjeinä, RSS-syötteinä tai mobiililaitteisiin optimoituna. Podcasteja suosi vain 13 prosenttia vastaajista, ja noin kolmannes ei tiennyt, mitä ne tarkoittavat. Tämä voi johtua myös podcast-termin vieraudesta. [Sainio, 2008].

Edellä mainitsemissani haastatteluissa Henrik Anttosen ja Tuija Aallon kanssa kävin läpi myös podcastin suosiota Suomessa. Anttosen kanta podcastingin vähäiseen suosioon on hyvin kärkevä. Hänen mukaansa on selvää, että suomalaiset eivät ole podcastista formaattina marginaalista kuluttajasegmenttiä laajemmin kiinnostuneita. Hänen mukaansa mainostuksen tai tiedotuksen puutetta ei voi enää syyttää iPodien ja muiden podcasteja toistavien laitteiden yleistettyä katukuvassa. ”YLE on mainostanut, yhteisö on mainostanut, tempauksia on yritetty ja jopa FM-radiossa jaeltu. Suomalaisia ei vain podcastin kuuntelu kuluttamistapana kiinnosta. Toisin sanoen, podcast on Suomessa. Suomi ei vain ole kiinnostunut.” [Anttonen, 2011].

Anttosen viittaamaa YLE:n mainostamista tapahtui podcastin Suomeen rantautumisen kannalta varsin myöhään. Tuija Aallon mukaan vasta ”Radio on kaikkialla” -kampanjan myötä 2009 radiotoimiala markkinoi podcasteja laajasti. Kampanjan alkaessa podcastia mainostettiin fraaseilla, kuten ”Uusi radio – kuuntele milloin, missä ja mitä haluat”, ja podcastit selitettiin kansanomaisesti ”kestotilauksen” tekemisenä jostain ohjelmasarjasta [Saastamoinen, 2009].

Edellä mainittu FM-radiossa tapahtunut jakelu oli pääosin tv-ohjelmien verkkotallennuspalvelu TVkaistan sponsoroima kokeilumuotoinen projekti, jossa pääkaupunkiseudulla vuoden 2009 kesäkuun alussa käynnistynyt TVkai-
sta FM alkoi välittää internetin itsenäisiä AV-tuotantoja radioteitse [Toivonen, 2009]. Operaattori Megatuutti Oy:n radiolupa kesti kesäkuun alusta 24. elokuuta asti. Kesäradi-
on ohjelmistoon kuuluivat muun muassa Leffatykki-podcast,

Hessun kahvila sekä Puhujainkulma. TVkaista FM:n jälkeen vastaavanlaisia kokeiluja ei ole ollut.

Podcastien yleisömääristä kysyttäessä sekä Anttonen että Aalto ovat molemmat yhdenmukaisia. YLEn Aallon mukaan kyse on niin pienistä yleisöistä, ettei YLEllä ole systemaattista seurantaa [2011]. Asiakkuuspäällikkö Leevi Kokko seuraa YLE Areenan käyttötilastoja (live & on-demand -streamausta), mutta latauksia ei raportoida erikseen. Kysymykseeni ”Minkäsuuruudesta yleisöstä indie-puolella voidaan puhua?” Anttonen vastaa viitaten aiempiin vastauksiinsa ”Ei minkään suuruudesta” [2011].

Kysyin Anttoselta myös podcast-yhteisön kehityksestä ja muutoksista vuodesta 2005 eteenpäin. Alun tiivis yhteydenpito on päättynyt kokonaan. ”Podcast-yhteisö on käytännössä lakannut olemasta. Yhteisö on hajonnut, tapaamisia ei saada järjestettyä eikä kukaan kuuntele ketään. Kaikki tekevät omassa nurkassaan omia ohjelmiaan eikä muiden tekemiset kauheasti edes kiinnosta. Kehitystä ei oikeastaan ole tapahtunut, paitsi että muutamia uusia tekijöitä on maisemiin tullut.”[Anttonen, 2011].

Suomen tuotteliaimpana podcastaajana Anttosen kärkevät kommentit poaavat myös synkkää tulevaisuutta suomalaiselle podcast-kulttuurille. Kysyessäni podcastaamisen kehityksestä seuraavan viiden vuoden aikana, oli vastaus hyvin pessimistinen. ”Itse suunnittelen edelleen tapaamisia, joita ei järjestetä, tempauksia, jotka jäävät huomiotta, ja ohjelmia, joita ei kuunnella. Uskon, että meininki on hyvin pitkälle samaa vielä kolmenkymmenen vuodenkin päästä. Ellei sitten käy niin että minä olen siinä vaiheessa ainoa ja hyvin säälistäväksi muodostunut podcast-instituutio, joka ei kiinnosta ketään.”[Anttonen, 2011].

YLEllä ei ole tässä vaiheessa mitään suunnitelmia podcastien tulevaisuutta ajatellen. ”Seuraamme asiakaspalautetta esimerkiksi nyt uudistuvasta Areenasta.” [Aalto, 2011].

Voitaneen siis päätellä, että Suomi ei ole otollisin maa podcastingin kuluusta ajatellen massamedian suhteen. Olemattoman pienen kuulijakunnan ei voida olettaa kannustavan indie-podcastajia alkuinnostuksen jälkeen jatkaamaan ohjelmiensa tekoa tai ammattimaisia median edustajia panostamaan formaattiin, jota ei kuunnella.

2.3. Podcastin eri käyttötapoja

Podcastien eri käyttötavoista on mahdollista tehdä selviä erotteluja. Tieto- ja viihdeohjelmat ovat yleisimmin tunnetut muodot eli esimerkiksi YLEn uutiset tai YouTubeen suosituimmat videot omina podcasteinaan. Podcastit mahdollistavat yksinkertaisen jakelukanavan myös kaikenlaiselle lisämateriaalille, kuten haastattelupätkille, pienenisesittelyille tai esimerkiksi elokuva- tai tv-sarjan kommenttiraidan julkaisuille. Viimeisimmästä loistavana esimerkkinä toimii televisiosarja *Battlestar Galactica*, jonka käsikirjoittaja ja tuottaja Ronald D. Moore loi jokaista jaksoa varten oman, täysimittaisen kommenttiraitansa [Miller, 2006].

Yksi selvästi erottuva laji on opetuspodcastit. Näihin kuuluvat niin yliopistojen luentomateriaalit kuin ohjelmointi- tai muut itseopiskelusarjat. Podcastia voidaan käyttää niin moneen eri tarkoitukseen kuin videota ja ääntä muissakin formaateissa. On julkaisevasta tahosta kiinni, missä muodossa se haluaa julkaista informaatiota ja mediaa.

On toki ymmärrettävää, että kaikki tahot eivät ole valmiita julkaisemaan materiaalia vapaasti jaettavassa formaatissa. Ajatusmalli, jota jaetaan jo yleisesti työpaikoilla on, että ”nettiin kerran julkaistu säilyy siellä pysyvästi” [Liikenne- ja viestintäministeriö, 2010]. Tästä syystä on oltava varovainen siinä, mitä internetissä julkaisee. Viihteellisillä ja tiedonvälittämiseen nojaavilla tahoilla on huomattavasti matalampi kynnyks julkaisusta mediaa vapaaseen jakeluun kuin yhteiskunnallisesti korkea-arvoisilla tahoilla. Sen vuoksi onkin mielenkiintoista seurata, kun Suomen poliisi lähtee mukaan podcast-tuotantoon.

Syyskuussa 2011 Suomen poliisi julkisti avaavansa oman nettiradiokanavan, jonka myötä Poliisiradio.fi tarjoaisi aluksi podcast-lähetyksiä keskimäärin kerran viikossa [Kotilainen, 2011]. Nettiradion tarkoituksena on lisätä poliisin näkyvyyttä sekä vuorovaikutusta kansalaisten kanssa. Poliisiradion konseptia on suunniteltu yhteistyössä Jyväskylän yliopiston viestinnän laitoksen kanssa, ja ohjelmia tuottavat pääasiassa radiotyössä aiemmin mukana olleet poliisit. Poliisiradion on tarkoitus aloittaa toimintansa vuoden 2012 tammikuussa.

Tällaiset kokeilut puoltavat podcast-formaatin monipuolisuutta ja käytettävyyttä sille perinteisesti asetettavan roolin ulkopuolella. Streamauksen sijaan netistä koneelle ladattava sisältö on yleistynyt enenevässä määrin esimerkiksi Spotifyn ja Voddlerin kaltaisten palveluiden suosion myötä. Tämä poistaa streamauksesta johtuvan mahdollisen pätkimisen esimerkiksi Voddlerista ladattusta vuokraelokuvasta. Internetissä videoiden lataaminen, ostaminen ja vuokraaminen on ollut mahdollista esimerkiksi Applen iTunes Storen kautta vuodesta 2005 alkaen [Apple Press Info, 2005]. Nykyisin tavallaan podcastien tila-

usperiaatetta hyödyntäen iTunes Storesta on mahdollista ostaa iTunes Season Passeja eli televisiosarjojen kausilippuja. Tämän ostettuaan tilaaja saa automaattisesti ladattua kaikki jo julkaistut kauden jaksot tietokoneelleen, ja kaikki tulevat jaksot latautuvat automaattisesti heti niiden ilmestyessä [Costello, 2011]. Toiminto on identtinen uuden podcast-jakson lataamisen kanssa.

Podcastien hyötykäyttö on mahdollista liki missä tahansa formaatissa, joka perustuu sarjoihin tai säännölliseen julkaisutahtiin. Suurin kynnys on itse formaatin esittely uudelle yleisölle, ja uudet viestintämuodot voivat kokea vastarintaa. Seuraavassa luvussa käsitellään ehkä lupaavinta podcastaamisen sovelusta, joka on jo yleistynyt muualla maailmassa – yliopistojen podcasteja.

3. Podcastien hyödyntäminen opetuksessa

Podcastit ovat muodoltaan yksinkertaisia ja helposti jaettavia internetin välityksellä. Tässä luvussa käsitellään podcastien opetuksessa hyödyntämisen historiaa, perusteluita ja tärkeitä tutkimustuloksia sekä opetuspodcasteja Suomen näkökulmasta.

3.1. Podcast-opetuksen lyhyt historia

Podcastien mukaan ottaminen opetukseen liittyy vahvasti liikkuvan oppimisen eli m-oppimisen (mobile learning, "m-learning") strategiaan, sillä se mahdollistaa suurten välimatkojen välisen opettamisen. Se on johdannainen e-oppimisesta eli tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä laajasti oppimisen tukena [Drake ja Salo, 2009]. Mobiliteetillä tarkoitetaan sitä, että tietoa on mahdollista lähettää, vastaanottaa ja käyttää paikasta riippumatta. Koska m-oppiminen on suhteellisen uusi pedagoginen työkalu, sen on tarkoitus toimia lähinnä täydentävänä oppimisvälineenä.

Vuonna 2004 Musselburgh Grammar School Skotlannissa aloitti ensimmäisenä opetuskäyttöön tarkoitettujen podcastien julkaisemisen [mgsPodcast, 2004]. Vuonna 2005 University of Western Australiassa aloitettiin viestintäopin tojen puolella opiskelijoiden luomien podcastien hyödyntäminen opetuksessa [iGeneration, 2005]. Moni college ja yliopisto on ottanut podcastin omakseen täydentävänä opetusmateriaalina, ja jotkut ovat jopa tehneet podcasteista pääasiallisen opiskelijoiden ja opettajien välisen kommunikoinnin välineen [Gribbins, 2007]. Oheismateriaaliksi tarkoitetut podcastit ovat usein tavanomaisiin

luentotallementeisiin verrattuna pedagogisesti pohditumpia kokonaisuuksia, sillä ne ovat tarkoitettu usein nimenomaan luentoja täydentäväksi materiaaliksi.

Jotkut yliopistot ovat myös kokeilleet opiskelijoiden tuottamien podcastien hyödyntämistä opetuksessa. Informaatioteknologian kurssilla Bentleyyn collegessa opiskelijoille annettiin mahdollisuus ladata kaikki kurssin luennot podcasteina. Kurssin aikana kävi ilmi, että opiskelijat vierastivat podcasteja liian pitkinä, joten heille tarjottiin mahdollisuus tehdä itse podcastinsa. Tällöin opiskelijan tuli hallita sekä sisällöntuottamiseen tarvittava tieto että podcastaamiseen vaadittava teknologia. Opiskelijat kuuntelivat toistensa tekemiä noin 6-10 minuutin mittaisia podcasteja ja pitivät niitä hyödyllisinä [Frydenberg, 2006].

Opetuspodcastingin kannalta merkittävä tapahtuma oli iTunes U:n toiminnan käynnistyminen vuonna 2007 [Apple Press Info, 2007]. Applen iTunes Store tarjoaa asiakkailleen yliopistojen luentosarjoja niin ääni- kuin videomuodossakin, minkä lisäksi osa opetusmateriaalista on saatavilla esimerkiksi pdf- sekä ePub-muodoissa [Apple.com/education, 2011]. iTunes U:ssa on tällä hetkellä saatavilla ilmaisia yliopistoluentoja yli 350 000, ja yli 800 yliopistolla on aktiivinen iTunes U -sivusto. Noin puolet jakaa sisältöään julkisesti iTunes Storessa, muun muassa Cambridge, Harvard, Oxford, Stanford ja Open University.

Myös monet uskonnolliset ryhmät jakavat podcasteja. Moni uskonnollinen ryhmä välittää esimerkiksi puhe-, saarna- ja messutallenteitaan. Uskonnollisia podcasteja kutsutaan myös "godcasteiksi" [Kharif, 2005].

Microsoftin "teknologiaevankelista" Jon Udell listaa viisi pääsyitä podcastingin räjähdysmäiseen kasvuun [Gribbins, 2007]. Nämä ovat internetin leviäminen maailmanlaajuiseksi, nopea kasvu yhteysnopeuksissa, multimediakotitietokoneiden yleistyminen, suoratoistettavan ja ladattavan median välisen rajan hämärtyminen sekä nopea mp3-laitteiden yleistyminen. Multimediasta on tullut helppoa luoda ja kuluttaa, ja näin ollen se on myös tuonut uusia mahdollisuuksia opiskelijan ja opettajan väliseen kommunikointiin.

3.2. Perusteluja ja tutkimustuloksia

Podcastit mahdollistavat sen, että opettajat ja opiskelijat voivat jakaa tietoa missä tahansa, milloin tahansa ja kenen kanssa tahansa. Podcasteja hyödyntämällä esimerkiksi luennoilta sairastumisen tai tilanpuutteen vuoksi poissaolleet voisivat ladata luennot joko ääni- tai videomuodossa jälkikäteen. Tämän lisäksi podcasteissa on "eläviin" luentoihin nähden se etu, että saman luennon voi kokea uudestaan niin monta kertaa kuin haluaa, mikä voi auttaa hyvinkin paljon

vaikeiden asiakokonaisuuksien oppimista. Samalla on myös helppo käydä aiemmilla luennoilla käytyjä asioita pikaisesti läpi uutta luentoa kuunnellessa tai katsoessa, mikäli on tarvetta. Myös luentomateriaalien ja muistiinpanojen jakeleminen saman kanavan kautta on erinomainen etu. Luennoista tehtyjen podcastien hyödyllisyyttä on tutkittu, ja niiden vaikutusta on vertailtu normaaliin tapaan kurssille osallistuneiden oppimiskokemukseen. Negatiivisena puolena voidaan mainita, että podcastit ovat yksisuuntaisia tallenteita, eikä suoraan vuorovaikutukseen ole mahdollisuutta [Multisilta, 2008].

Evans [2008] selvitti m-oppimisen tehokkuutta podcastin muodossa korkeakoulujen opetuksessa. Aihetta lähestyttiin kuuden eri hypoteesin kautta: Oppijat uskovat, että on nopeampi kerrata podcastien kuin muistiinpanojen kautta (1), Oppijat uskovat, että podcasteista kertaaminen on tehokkaampaa kuin muistiinpanoista (2.1) tai tekstikirjasta (2.2), oppijat tuntevat olevansa vastaanottavaisempia kertausmateriaalille, joka toimitetaan podcast-muodossa verrattuna tavanomaiseen kertausluentoon (3.1) tai tekstikirjaan (3.2) ja oppijat tuntevat, että saavat henkilökohtaisemmin ja personoidumman yhteyden luennoitsijaan podcast-muodossa tavanomaisen luennon sijaan (4). Testiryhmälle (194 opiskelijaa) jaettiin yhteensä kolme eri kertauspodcastia kurssin luento-opetuksen päätyttyä, mutta ennen kurssin tenttiä.

Evansin tutkimuksen päämäärä oli selvittää, täydentävätkö podcastit oppimisprosessia. Lopputuloksena Evans listaa kaikkien muiden paitsi viimeisen hypoteesin toteutuvan podcastien hyväksi. Hypoteesi 4 ei toteudu, sillä luennot näyttävät olevan yhtä tehokkaita personoimaan materiaalin kuin podcastit. Tutkimuksessa ilmeni, että podcastit ovat tehokkaita, tuloksia tuottavia, mukansa tempaavia ja helposti saatavilla olevia. Näin ollen podcastit näyttäisivät parantavan kertausprosessia.

McKinneyn ja muiden [2009] mukaan vain podcast-muodossa luentonsa saaneet olivat tenttimenestykseltään huomattavasti tavanomaisille luennoille osallistuneita opiskelijoita parempia. Tutkimukseen osallistui 66 opiskelijaa, joista 32 osallistui psykologian kurssin luennoille tavalliseen tapaan. Loput 34 saivat käyttöönsä luennoista tehdyt podcastit. Tähän ryhmään kuuluvat opiskelijat kävivät hyväksyttämässä mp3-soittimensa, jotta varmistuttaisiin siitä, että luennot saataisiin tallennettua laitteille. Lisäksi luentokalvoista jaettiin kaikille osallistuneille paperitulosteet.

Opiskelijoille tehdyssä kyselyssä ilmeni, että 66 oppilaasta 57 omisti mp3-soittimen, ja heistä 28:lla oli soittimessaan myös videotoistomahdollisuus. Kaikkiaan vain kolme opiskelijaa 57:stä oli koskaan aikaisemmin kuunnellut podcastia, eikä yksikään ollut kuunnellut luentoa podcast-muodossa. Podcast-testiin osallistui 34 opiskelijaa, joista kahdeksallatoista oli laitteessaan video-

toisto. Tällöin laitteelle oli mahdollista ladata videomuodossa podcast, joka sisälsi luennon PowerPoint-diat, jotka vaihtuivat oikeaan tahtiin. Tämän ominaisuuden koki suuri enemmistö (72.22%) hyödylliseksi. Vain äänimuodossa kuunnelleet saivat itse luennosta tarkan ohjeistuksen, mikä luentokalvo milloinkin on kyseessä. Tämä ominaisuus osoittautui myös hyödylliseksi ja helposti seurattavaksi, joskin yksi kuudestatoista vain äänimuodossa kuunnelleesta koki vaikeaksi seurata PowerPoint-dioja äänen tahtiin. Lopuksi heiltä kysyttiin vielä, haluaisivatko he tulevaisuudessa mieluummin kopiot luentomuistiinpanoista vai luennon podcast-muodossa. Kolmekymmentä 34:stä osallistuneesta suosi podcasteja (88%).

Tentin jälkeen kävi ilmi, että viikkoa myöhemmin opiskelijoiden osallistuksessa tenttiin luennolle osallistuneet opiskelijat saivat keskimäärin 62 pistettä sadasta. Podcastin avulla opiskelleet saivat keskimäärin 71 pistettä. Mikäli opiskelijat käyttivät apunaan vielä erikseen paperitulosteille tehtyjä muistiinpanoja, saivat he vielä parempia tuloksia. Podcasteja kerran kuunnelleita oli 11, kaksi kertaa kuunnelleita 8 ja kolme kertaa 11. Kaksi osallistujaa kuunteli podcastin viisi kertaa, yksi seitsemän kertaa ja yksi jätti kuuntelematta. Tämä on yksi podcastin suurimmista eduista, sillä tavanomaisesti toteutettua luentoa ei voi kokea uudestaan, koska se on ainutlaatuinen.

Lopputulokset olivat yllättäviä tutkijoille, ja he saivat kollegoiltaan palautetta siitä, että podcastien olisi tullut olla enemmänkin luennon tukena ja lisämateriaalina kuin itse asiassa luentoja korvaavana vaihtoehtona. Tutkijat mainitsevat, että kyseessä on pieni tutkimus, ja perustuu vain yhden viikon luento- ja tenttiin. Tutkimustulokset eivät missään nimessä osoita, että ääniversiot luennoista voisivat tai että niiden pitäisi korvata professoreita tai luennoille osallistumista. Tutkimus oli kuitenkin erimainen osoittamaan, miten hyvin podcast soveltuu todella m-oppimisen olosuhteisiin nimenomaan perinteisen luennon rinnalla.

O'Bannon ja muut [2011] käsittelivät samaa aihetta, mutta tällä kertaa kyseessä oli kokonainen kurssi. Podcast-ryhmän koko oli 36 kaikkiaan 69 opiskelijan ryhmästä. Heidän tehtävinään oli lukea asianmukainen kappale tekstikirjasta, kuunnella vastaava podcast-osuus tai osallistua luennolle tehden muistiinpanoja, katsoa opettajan demonstraatio(t), osallistua ohjattuihin harjoituksiin ja aikaansaada projektiin liittyvät materiaalit. Projektin kehitysvaiheen lopussa kappalekohtainen kysely pidettiin internetin välityksellä. Tutkimuksessa käytettiin kahtatoista podcastia, jotka olivat jaettu aihepiireittäin ja kappaleittain. Podcastien keskipituuden oli määrä olla noin 10 minuuttia.

Tutkimustuloksissa ei ilmennyt kovin suurta eroa podcasteja kuunnelleiden ja tavanomaisilla luennoilla käyneiden välillä, vaikka jälleen keskiarvo

podcast-ryhmän keskuudessa oli korkeampi. Kuuntelutottumuksista paljastui, että valtaosa ei ladannut jaksoja iTunesista vaan koulun käyttämän opetusympäristö Blackboardin kautta. Molempia käyttäneet kertoivat suosineensa Blackboardia. Kolmenkymmenenviiden opiskelijan ryhmästä kertoi ladanneensa podcastin tietokoneen välityksellä eikä mobiililaitteen avulla.

Tämän tutkimuksen ryhmästä seitsemäntoista eli lähes puolet ei ollut aikaisemmin kuunnellut tai katsonut podcasteja ennen kurssia. Niistä, jotka olivat, vain neljä oli kuunnellut opetuspodcastia. Tekniset vaikeudet aiheuttivat hankaluuksia podcastien lataamiseen. Opiskelijat olivat antaneet palautetta interaktiivisuuden puutteesta, ja että mikäli podcasteja todella käytetään, olisi niiden hyvä olla muutakin kuin luentomuistiinpanojen ääneenlukemista.

Kyseinen tutkimus osoittaisi podcastien olevan mahdollinen korvike luennoille, ja suurin hyöty siitä on ylimääräinen aika, joka voidaan hyödyntää erilaisiin luokissa tapahtuviin havainnollistamisiin, ohjattuun harjoitteluun ja käytännön oppituntiaktiviteettien ja -projektien kehittämiseen. Molempien edellä mainittujen tutkimusten johtopäätöksissä kehoitetaan jatkotutkimusten tekemistä aiheen tiimoilta.

Hellesen [2010] kävi läpi podcastaamisen hyötyjä opiskelussa. Puhuessaan podcastien opetus- ja oppimistilanteissa kokemisesta hän käyttää tunnettua Jowittin listaa niihin kohdistuneista odotuksista:

1. Liikutettavuus, joustavuus ja sopivuus
2. Koska ja missä tahansa kuunteleminen
3. "Moniajo" liikkeessa eli mahdollisuus tehdä muuta kuunneltaessa
4. Helppo internetiin yhdistäminen tarvittaessa
5. Toistuva kuunteleminen
6. Toistonopeuden säätely
7. Automaattinen RSS-tilaus
8. Vapaus valita yksilöllisesti, mitä kuuntelee
9. Erityisetuja äänioppijoille
10. Lisää kauko- ja internet-opiskelijoiden palveluita.

Hellesenin mukaan ensimmäiset kolme ominaisuutta jokseenkin antavat olettaa, että mobiilisoittimia käytetään yhdenmukaisesti riippumatta mitä kuunnellaan ja kuka kuuntelee. Koska suurin osa opiskelijoista näyttäisi kuuntelevansa ja katsovansa podcasteja usein tietokoneen edessä hiljaa istuessaan, näyttäisi, että podcasteja käytetään kuten muutakin opiskelumateriaalia. Listalta merkittävimmäksi hän nostaa kohdan 5 eli toistuvan kuuntelemisen. Jo useaan kertaan aiemmin mainittu ominaisuus on olennaista kertaamisen kannalta, kun saman materiaalin voi kuunnella niin monta kertaa kuin haluaa. Muita tärkeitä kohtia ovat esimerkiksi 1, 2, 4, 7, 8 ja 10, jotka lähinnä laajentavat ta-

vanomaisia internet-oppimisen hyötyjä. Niiden etuja ovat riippumattomuus ajasta ja paikasta sekä helppo saatavuus.

Artikkelinsa loppupäätelmissä Hellesen mainitsee podcastaamisen olevan mahdollinen apuväline opiskelutapojen parantamisessa. Hän ei pidä itsestään-selvyytenä podcastingin positiivisia vaikutuksia opiskeluun. Kyse ei ole itse teknologiasta vaan siitä, miten sitä käytetään. Tällä hän viittaa juuri opiskelijan mahdollisuuteen kuunnella luentoja useaan kertaan ymmärtääkseen käsiteltävää asiaa paremmin ja muistiinpanojen luomista varten. Toisaalta podcastit tuovat uutta syvyyttä oppimiseen, mutta toisaalta ne saattavat haitata luento-osallistumisen hallinnointia ja tarkkailua. Podcastien tutuksi tekeminen opiskelijoille opiskelun apuvälineenä voi auttaa parantamaan akateemista ympäristöä.

3.3. Opetuspodcastien tuotantoprosessi

Opettajan näkökulmasta podcastien tekeminen voi olla haaste. Mikäli podcastien tuottamista ei hoida jokin toinen taho, opettajat joutuvat tekemään ne omatoimisesti. Tämä vaatisi opettajien kouluttamista tehtävään. Mikäli opettajan on tehtävä jokainen vaihe itse, vaaditaan häneltä laajaa asiantuntemusta. Tästä syystä olisi opettajien työtaakan kannalta hyödyllisempi vaihtoehto käyttää podcastien tuottamisessa omaa, siihen erikoistunutta tahoa, joka voisi vastata usean eri luennoitsijan ja kurssin luentojen materiaaleista.

Verrattuna perinteisten opetusmateriaalien tuotantoon, podcastien tuottaminen on huomattavasti yksinkertaisempaa, ja tuotantoprosessin oppii nopeasti myös kokematon tekijä [Salmon et al., 2008]. Tämä kävi ilmi vuonna 2006 alkaneen IMPALA-projektin aikana, jonka yhteydessä järjestetyille intensiivikursseille osallistuneet akateemikot kykenivät oppimaan sisällön äänittämisen, editoinnin, viimeistelyn ja podcastien julkaisun perusteet siitä huolimatta, että eivät olleet aiemmin tallentaneet ääntä tai videota opetustarkoitukseen. Pisimmät intensiivikurssit kestivät kolme tuntia, ja niissä käytiin läpi podcastien teknologiset ja pedagogiset aspektit. Projektissa käytettiin lähinnä henkilökohtaisia kannettavia tietokoneita, ja usein ainoa ylimääräinen tarvittava työkalu oli mikrofoni. IMPALA-projektin mukaan teknologia on tarpeeksi yksinkertaista ottaa käytäntöön yliopisto-opetuksessa [Salmon et al, 2008].

Alle on listattu opetuspodcastin tuotantoprosessiin kuuluvat vaiheet:

1. Opetusmateriaalin tallentaminen
2. Podcastin jälkituotanto
3. Podcast-tiedoston internetiin lataaminen

4. Podcast-syötteen luominen, myöhemmin päivittäminen
5. Uudesta podcastin julkaisemisesta ilmoittaminen

Ensimmäistä vaihetta voidaan pitää tuotantoprosessin osalta tärkeimpänä, sillä ilman materiaalin tallentamista ei ole podcastia. Esimerkiksi luentoa tallennettaessa on otettava huomioon erityisesti kuuluvuus ja luennon äänen tallenteen saaminen. Tallentamisen monitoroiminen on hyvä varotoimi, sillä jälkikäteen huomattu tekninen vika voi tehdä tallenteesta käyttökelvottoman. Esimerkiksi laitteiden testaaminen etukäteen ja äänenvoimakkuuden tason seuraaminen ovat hyviä keinoja valvoa tallenteen laatua. Mikäli kyseessä on äänimuotoinen podcast, riittää sen tallentamiseen mikrofoni ja jokin tallennusväline, esimerkiksi tietokone. Mikäli kyseessä on videopodcast, voidaan koko luento tallentaa videomuodossa tai lisätä video jälkikäteen esimerkiksi äänen kanssa ajastettujen luentodiojen muodossa.

Toinen vaihe käsittää itse tallenteen muokkaamisen siihen muotoon, jossa se halutaan jakaa opiskelijoille. Tämä vaihe edellyttää asiantuntemusta äänitallenteen ja mahdollisesti videon muokkaamisesta. Äänitiedostojen käsittelyyn soveltuu moni ilmainen äänieditori, esimerkiksi Audacity. Tämän prosessin aikana voidaan luento jakaa osiin, leikata pois sisällön kannalta epäolennaisia osia sekä lisätä mahdollisesti havainnollistavia video-osuuksia, kuten luentodioja. Äänen on hyvä olla voimakkuudeltaan tasainen ja selkeä, joten myös ääntuottamisen perusteita, kuten kompressointia on osattava hyödyntää. Mikäli tallenne on julkaisukelpoinen ilman editointia, voidaan tämä vaihe ohittaa.

Kolmas vaihe on yksinkertainen, sillä siinä toisen vaiheen jälkituotettu tiedosto siirretään opetuspodcasteille varatulle palvelimelle. Internetiin lisäämisen jälkeen voidaan opiskelijoille jakaa myös tiedoston suoraa linkkiä, jonka avulla tiedoston voi ladata jo suoraan tietokoneelle.

Neljäs vaihe vaatii eniten tietoteknistä osaamista. Mikäli podcastin RSS-syötettä ei ole vielä tehty, on se tehtävä alusta asti. Tätä varten on olemassa erilisiä syötteen automatisointiin tarkoitettuja ohjelmia. Koodin itse kirjoittaminen vaatii xml-kielen osaamista. Kun ohjelmalla on valmis syöte, se päivitetään jokaisen uuden jakson julkaisun yhteydessä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että syötteen koodiin lisätään uusi osa, joka pitää sisällään uuden podcastin tiedot, mukaan lukien tiedoston sijainnin.

Viimeisessä vaiheessa opiskelijoille ilmoitetaan uuden podcastin julkaisusta. Tämä voidaan tehdä internet-pohjaisten opetusympäristöjen välityksellä. Opiskelijat voivat tällöin joko ladata jakson suoraan tiedoston linkistä tai päivittää syötteensä tilausohjelman avulla.

Vapaasti jaettavien podcastien sisällön tulisi olla tekijänoikeuksista vapaata. Mikäli tekijänoikeuksilla suojattua materiaalia on käytetty, on sen mentävä

”fair usen” alle. Tämä koskee kaikkea sisältöä: tekstisisältöä, musiikkia, kuvia ja videota. Fair use tarkoittaa tekijänoikeussuojatun materiaalin käyttämistä rajatussa ja muuntavassa tarkoituksessa [Vogele et al., 2006]. Jälkimmäinen tarkoittaa esimerkiksi lähdemateriaalin kritisointia, kommentointia, parodiointia, uutisointia tai opettamista. Opetuspodcastien osalta ”fair use” antaa huomattavia vapauksia tekijänoikeuksilla suojattuun sisältöön verrattuna muihin podcast-genreihin.

3.4. Podcasting Suomen yliopistoissa

Yliopistojen podcasting yleistyy myös Suomessa. Esimerkiksi Tampereen teknillisellä yliopistolla, Helsingin yliopistolla sekä Jyväskylän yliopistolla on ollut omia projektejaan, ja osasta on muodostunut pysyvä osa yliopiston toimintaa. Myös esimerkiksi Diakonia-ammattikorkeakoulussa ja Turun ammattikorkeakoulussa on hyödynnetty podcasteja jo vuodesta 2007 asti [Drake ja Salo, 2009].

Tampereen teknillisen yliopiston Porin yksikkö aloitti keilut joidenkin luentosarjojen julkaisemisesta videopodcast-muodossa vuonna 2007. Tavoitteena oli saada luennoista aikaiseksi hyvien pedagogisten käytänteiden mukaan tiivistetty video podcast-muotoon. Tämän lisäksi haluttiin palvella opintojen ohella töissä käyviä opiskelijoita. Alunperin normaalit, opiskelijoiden kanssa käydyt luennot oli tarkoitus kuvata ja myöhemmin editoida, mutta kuvaajan läsnäolo koettiin sen verran häiritseväksi, että ajatuksesta luovuttiin. Ratkaisuksi kehitettiin opettajalle haastava vaihtoehto eli 2 – 3 tunnin luennosta tehty 15 – 25 minuutin tiivistelmä. Luentotiivistelmän materiaali oli helppo editoida lopulliseen muotoonsa, mikä oli myös pituutensa vuoksi myös opiskelijaystävällisempi.

Helsingin yliopistossa vuonna 2008 alkanut podcast-projekti määritteli tavoitteekseen podcasting-ilmiön tarkoituksen selvittämisen, käytötapojen ja kokemusten keräämisen ja selvittämisen, alustavan pohdinnan podcastien hyödyntämisestä Helsingin yliopistossa sekä päätöksen aikaansaamisen jatko-toimista [Koski-Kotiranta ja muut, 2008]. Pilottiprojektissa tiedostojen julkaisemiseen käytettiin avoimen lähdekoodin Podcast Generatoria. Uusimmat tiedostot julkaistiin etusivulla, minkä lisäksi ohjelmat löytyivät luokitelluista arkistoista. Pilottiprojektin päätyttyä Helsingin yliopistolla on ollut omat podcast-sivunsa. Helsingin yliopiston podcast-palvelussa on esillä kursseja, vierailijaluentoja sekä opiskelijoiden harjoitustöitä [HY-Podcast, 2011].

Tampereen yliopiston suurimmaksi osaksi rahoittama Radio Moreeni tuottaa ohjelmia Tampereella, ja toimii Viestinnän, median ja teatterin yksikös-

sä. Suomen ainoa yliopiston omistama paikallisradio syntyi syksyllä 1989, ja tuolloin se tunnettiin nimellä Yliopistoradio. Se tarjoaa yli kolmenkymmenen ohjelman arkistonsa ladattavaksi podcast-muodossa. Vaikka Radio Moreeni on lähinnä viestinnän, median ja teatterin yksikön opiskelijoiden käytössä, on muiden aineiden opiskelijoiden ja ainejärjestöjen mahdollista käyttää sitä. Esimerkiksi kielten opiskelijat voivat tehdä uutisia vieraalla kielellä [moreeni.uta.fi, 2011].

Draken ja Salon [2009] mukaan Suomeen olisi mahdollista rakentaa oma iTunes-korkeakoulu Suomen korkeakoulujen opetusmateriaalien välityspai-
kaksi. Hankkeen onnistuminen vaatisi Opetusministeriön siunauksen. Tekniset valmiudet on olemassa. Draken ja Salon sanoin ”tarvitaan tahtoa, tutkimusta, oppimateriaalien muokkausta ja opettajien innostamista asiaan.”

4. Yhteenveto

Suomi ei ole podcastille vastaanottavaista maaperää, vaikka teknologiset valmiudet Suomella onkin. Yleisön kannalta podcast on hankalampi formaatti kuin esimerkiksi radio tai televisio. Lataaminen ja ohjelmasyötteen tilaaminen voidaan kokea hankalaksi, mutta sen ei pitäisi olla ylitsepääsemätön este yleisön hankinnalle ottaen huomioon esimerkiksi musiikin lataamisen suosion nousun. Yleisölläkin voidaan siis olettaa olevan tekniset valmiudet vastaanottaa podcasteja. Henrik Anttosen [2011] mukaan ongelma ei ole myöskään mainostuksesta, vaikka itse asiassa formaatille on ollut varsin vähän ja varsin myöhään aloitettua mainoskampanjointia [Aalto, 2011]. Vähäiseen kiinnostukseen syynä on todennäköisesti tietämättömyys. Mikäli formaattia ei tunneta, ei se myöskään kiinnosta eikä sitä käytetä. Mikäli formaatin haluttaisiin lyövän lopulta läpi Suomessakin, olisi ensisijaisen tärkeää panostaa markkinointiin ja tiedottamiseen.

Maailmalla podcast ei ole uhka millekään vallitsevalle mediamuodolle. Se on noussut vaihtoehdoksi radiolle maailmanlaajuisesti, vaikka se ei suomalaisessa mediakentässä näykään. Sinänsä Anttosen [2011] mainitsema kerran aktiivisen indie-podcastyhteisön kuihtuminen on vahinko. Mikäli kuulijoita ei ole, on huomattavasti vähemmän kannustusta tehdä ohjelmia. Sama tietenkin pätee myös ammatilliseen podcastaamiseen, mutta esimerkiksi YLEn tapauksessa podcasteista on tullut jo olennainen osa Areenan palveluita ja näin löytänyt oman yleisönsä, vaatimattomasta koostaan huolimatta. Tulevaisuuden näkyvät ovat vielä epäselviä, mutta voidaan pitää todennäköisenä, että niin indie-

podcastaaminen kuin ammattimainen puoli tulee pitämään yllä formaatin käyttöä vielä lähivuosina.

Huomattavasti positiivisemmassa valossa voidaan nähdä opetuspodcastien tulevaisuus Suomessa. Vaikka toistaiseksi Suomen korkeakoulujärjestelmä ei liiemmin hyödynnä podcast-opetusta, olisi se hyvin yksinkertainen ja alhaisten tuotantokustannustensa lisäksi tehokas tapa lisätä opetusmateriaalin tarjontaa joko yksittäisten yliopistojen sisällä tai koko Suomen kattavalla korkeakoulu-podcastverkostolla. Tähän käyttötarkoitukseen suomalainen iTunes U olisi mitä käytännöllisin vaihtoehto. Maailmalla tehdyissä tutkimustuloksissa on toistuvasti käynyt ilmi, että podcastien hyödyntäminen opiskelussa tuottaa positiivisia tuloksia. Se on loistava formaatti kertaamiseen ja täydentää luennoilla opitua, vaikka se ei suoranaisesti korvaisikaan perinteisiä luentoja. Podcast-formaatin mahdollistama luentomateriaalin kerta toisensa jälkeen kertaaminen voisi parantaa opiskelutuloksia huomattavasti, mikäli se saataisiin lanseerattua tarpeeksi laajalla, niin opiskelijoille kuin opettajillekin suunnatulla kampanjalla.

Yleisesti podcasting on Suomessa vielä lapsenkengissä, mutta tulevaisuudessa erityisesti akateeminen maailma voi saada siitä hyödyllisen työkalun opetuksen tehostamiseen.

Viiteluettelo

[Aalto, 2005a] Tuija Aalto, Podcasting, skypecasting haastavat radion, 2005.

Saatavilla: <http://tuhatsanaa.net/podcasting skypecasting haastavat radion>

[Aalto, 2005b] Tuija Aalto, Radio Helsinki astui podcast-aikaan., 2005. Saatavilla:

<http://vierityspalkki.wordpress.com/2006/03/17/radio-helsinki-astui-podcast-aikaan/>.

[Aalto, 2005c] Tuija Aalto, Podcasting vahvassa myötätulessa., 2005. Saatavilla:

<http://blogit.yle.fi/tuija-taalla-hei/podcasting-vahvassa-myotatulessa>

[Aalto, 2007a] Tuija Aalto, YLEn podcast-kokeilu päättynyt, 2007.

Saatavilla: <http://blogit.yle.fi/tuija-taalla-hei/ysten-podcast-kokeilu-paattynyt>

[Aalto, 2007b] Tuija Aalto, Yleisradio aloittaa Pocast-tuotannot!, 2007. Saatavilla:

<http://blogit.yle.fi/pop-talk/yleisradio-aloittaa-podcast-tuotannot>

[Aalto, 2009] Tuija Aalto, YLE tuo musiikkiohjelmia ladattavaksi netistä, 2009.

Saatavilla:

<http://blogit.yle.fi/aalto/yle-tuo-musiikkiohjelmia-ladattavaksi-netista>.

[Aalto, 2011] Tuija Aalto, haastattelu 12.12.2011.

[Adweek, 2009] Adweek, eMarketer: Podcasting's Popularity Rises, 2009. Available as: <http://www.adweek.com/news/technology/emarketer-podcastings-popularity-rises-98565>.

[AfterDawn.com, 2011] AfterDawn.com, Sanasto -> Streamaus, 2011. Saatavilla: <http://fin.afterdawn.com/sanasto/selitys.cfm/streamaus>

[Anttonen, 2011] Henrik Anttonen, haastattelu 12.12.2011.

[Apple.com/education, 2011] Apple.com/education, 2011. Available as: <http://www.apple.com/education/itunes-u/whats-on.html>

[Apple Press Info, 2005] Apple Press Info, Apple Announces iTunes 6 With 2,000 Music Videos, Pixar Short Films & Hit TV Shows, 2005. Available as: <http://www.apple.com/pr/library/2005/10/12Apple-Announces-iTunes-6-With-2-000-Music-Videos-Pixar-Short-Films-Hit-TV-Shows.html>

[Apple Press Info, 2007] Apple Press Info, Apple Announces iTunes U on the iTunes Store, 2007. Available as: <http://www.apple.com/pr/library/2007/05/30Apple-Announces-iTunes-U-on-the-iTunes-Store.html>

[Arrington, 2005] Michael Arrington, 2005. Available as: <http://techcrunch.com/2005/06/24/profile-podshow/>.

[Audible.com, 2011] Audible.com, 2011. Available as: http://www.audible.com/pd/ref=sr_1_2?asin=B002VA3FP4&qid=1323688032&sr=1_2.

[Costello, 2011] Sam Costello, iTunes Season Pass Definition, 2011. Available as: http://ipod.about.com/od/itunes/g/seasonpass_def.htm

[Drake ja Salo, 2009] Merja Drake ja Kari Salo, Oppimisen ja opetuksen tueksi pod- ja vodcasting - Suomalaisille oma iTunes korkeakoulu? Osaaja.net, 2009. Saatavilla: <http://www.uasjournal.fi/index.php/osaaja/article/viewArticle/1112>

[Evans, 2008] Chris Evans, The effectiveness of m-learning in the form of podcast revision lectures in higher education, *Computers & Education* 50, 2 (2008), 491-498.

[FcLate, 2005] FcLate 2005. Saatavilla: <http://fclate.org/podcast/>.

[Frydenberg, 2006] Mark Frydenberg, Principles and Pedagogy: The Two P's of Podcasting in the Information Technology Classroom, *The Proceedings of ISECON 2006*, v 23, 2006. Available as: <http://isedj.org/6/6/Frydenberg.txt>

[Gribbins, 2007] Michele Gribbins, The Perceived Usefulness of Podcasting in Higher Education: A Survey of Students' Attitudes and Intention to Use, 2007. Available as: <https://edocs.uis.edu/mgribbin/www/MWAIS2007paper.pdf>

[Hellesen, 2010] Simon B. Hellesen, What is the academic efficacy of podcasting?, *Computers & Education* 55, 3 2010, 1063-1068.

[HY-Podcast, 2011] Helsingin yliopiston podcast-palvelu, 2011. Saatavilla: <http://ok.helsinki.fi/podcast/>

[moreeni.uta.fi, 2011] Radio Moreeni, 2011. Saatavilla: <http://moreeni.uta.fi/>

[iGeneration, 2005] iGeneration – Digital communication & participatory culture, 2005. Available as: <http://i-generation.blogspot.com/>

[Jardin, 2005] Xeni Jardin, Podcasting Killed the Radio Star, 2005. Available as: <http://www.wired.com/entertainment/music/news/2005/04/67344>

[Järvinen, 2006] Hessu Järvinen, *Hessun kahvila*, 2006. Saatavilla: <http://podcast.hessujarvinen.com/>

[Järvinen, 2009] Hessu Järvinen, Striimi.net, 2009. Saatavilla: <http://striimi.net/>

[Kharif, 2005] Olga Kharif, Need a Lift? Try a Godcast, Businessweek.com, 2005. Available as: http://www.businessweek.com/technology/content/may2005/tc20050525_0375_tc_211.htm

[Koski-Kotiranta ja muut, 2008] Sari Koski-Kotiranta, Raimo Parikka ja Rauli Haverinen, Podcasting – kuuluuko ääni yliopistoissa?, 2008. Saatavilla: http://palvelut.virtuaaliyliopisto.fi/palvelut/vvyop08/files/esitykset/7A_haverinen_parikka_koskik.pdf

[Kotilainen, 2005] Samuli Kotilainen, Yle aloittaa Podcasting-lähetykset, *Tietokone.fi*, 2005 Saatavilla: http://www.tietokone.fi/uutiset/2005/yle_aloittaa_podcasting_lahetykset.

[Kotilainen, 2011] Samuli Kotilainen, Suomen poliisi aikoo avata nettiradion, *Tietokone.fi*, 2011. Saatavilla: http://www.tietokone.fi/uutiset/suomen_poliisi_aikoo_avata_nettradion

[Liikenne- ja viestintäministeriö, 2010] Liikenne- ja viestintäministeriö, *Sosiaalisen median ohjeet*, s. 8 2010. Saatavilla: http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=964902&name=DLFE-10906.pdf&title=SJ4

[McKinney et al, 2009] Dani McKinney, Jennifer L. Dyck And Elise S. Luber, iTunes University and the classroom: Can podcast replace professors?, *Computers & Education* 52, 3 (2009), 617-623.

[mgsPodcast, 2004] mgsPodcast, 2004. Available as: <http://mgsonline.blogs.com/mgspodcast/>

[Miller, 2006] Jason Lee Miller, Ron Moore On Podcasting And Battlestar Galactica, *Webpronews.com*, 2006. Available as: <http://archive.webpronews.com/insiderreports/marketinginsider/wpn-50-20061005RonMooreOnPodcastingAndBattlestarGalactica.html>

[Morris et al, 2008] Tee Morris, Evo Terra and Chuck Tomasi, *Podcasting For Dummies*. For Dummies; 2 edition, 2008.

[Multisilta, 2008] Kari Multisilta, Podcasting opetuskäytössä, 2008. Saatavilla:
http://www.yliopistojenit.fi/weblehti/nro1_08/podcasting.html.

[Naurispaja, 2005] Naurispaja, 2005. Saatavilla:

<http://naurispaja.blogspot.com/>

[Newitz, 2005] Annalee Newitz, Adam Curry Wants to Make You an iPod Radio Star, *Wired Issue 13.03* (2005). Available as:

<http://www.wired.com/wired/archive/13.03/curry.html>

[O'Bannon et al, 2011] Blanche W. O'Bannon, Jennifer K. Lubke, Jeffrey L. Beard, Virginia G. Britt, Using podcasts to replace lecture: Effects on student achievement, *Computers & Education* 57, 3 (2011), 1885-1892.

[Podcastfaq.com, 2011] PodcastFAQ.com, 2011. Available as:

<http://www.podcastfaq.com/about-podcasting/history-of-podcasting/technical-history-of-podcasting/>.

[Podcasthakemisto, 2011] Podcasthakemisto.net, 2011. Saatavilla:

<http://www.podcasthakemisto.net/podcastit/podpaiva/>

[PR Newswire, 2005] PR Newswire, 2005. Available as:

<http://www.prnewswire.com/news-releases/podshowcom-launches-the-podsafemusic-network-the-first-online-music-network-that-features-royalty-free-music-for-listeners--podcasters-54978677.html>

[Puhujainkulma, 2011] Puhujainkulma.com, 2011. Saatavilla:

<http://www.puhujainkulma.com/about/>

[Saastamoinen, 2009] Airi Saastamoinen, Uusi radio – kuuntele milloin, missä ja mitä haluat, 2009. Saatavilla:

<http://blogit.yle.fi/radio-on-kaikkialla/uusi-radio-kuuntele-milloin-missa-ja-mita-haluat>

[Sainio, 2008] Tapani Sainio, 2008. Saatavilla:

<https://wiki.helsinki.fi/display/podcasting/Tapani+Sainio>

[Salmon et al., 2008] Gilly Salmon, Palitha Edirisingha, Matthew Mobbs, Richard Mobbs, Chris Dennett, *How to Create Podcasts for Education*. Open University Press, 2008.

[Stara.fi, 2008] Stara.fi, Mediatiedot, 2008. Saatavilla:

<http://www.stara.fi/mediatiedot/>

[Säävuori, 2005] Ville Säävuori 2005, Lyhyt johdatus podcastiin, 2005.

Saatavilla:

<http://www.unessa.net/omenatarha/artikkelit/johdatus-podcastiin/>

[Toivonen, 2009] Tero Toivonen, TVkaista FM tuo internetin puheohjelmat radioon, 2009. Saatavilla:

<http://www.mediamonitori.fi/index.php/uutiset/radio/427-tvkaista-fm-tuo-internetin-puheohjelmat-radioon>

[TWiT.tv, 2011] TWiT.tv 2011, Available as: <http://twit.tv/huh>.

[Vogele et al, 2006] Colette Vogele, Mia Garlick, Podcasting Legal Guide: Rules For The Revolution, 2006. Available as:

http://mirrors.creativecommons.org/Podcasting_Legal_Guide.pdf

[yle.fi/satuma, 2009] Yle.fi/satuma, Sadan vuoden syke – ladattavissa podcastina 16.11.2009 alkaen, 2009. Saatavilla: <http://satuma.yle.fi/sadan-vuoden-syke/2009-11-09/sadan-vuoden-syke-ladattavissa-podcastina-16112009-alkaen>